

Ezt követően *Kassai Zoltán* polgármester köszöntötte az egybegyűlteket, majd *Höröcsik Richárd*, a régió országgyűlési képviselője méltatta Telkibánya múltbeli és mai jelentőségét, kiemelve, hogy napjainkban a turizmus és Telkibánya természeti adottságai jelentik a hely aranyát és ezüstjét.

Az istentisztelet után a templomot körülölelő temetőben a hajdani telkibányai bányászok sírjainál folytatódott az ünnepség koszorúzással és a Telkibányai Férfi Dalárda műsorával. Itt mondott beszédet *Werner Norbert* bányamérnök, a Szlovákiai Bányász Hagyományörző Egyesület elnöke, aki anyanyelvén, magyarul méltatta a bányász hagyományok életben tartásának és az összefogásnak a jelentőségét.

A nagyszámú ünneplő ezután az erre az alkalomra helyreállított ún. gejzirkúthoz vonult. A kút a valószínűleg gejzírtevékenységből visszamaradt szikla alatt fakadó forrás kiépítését jelenti. Ezt a munkát *Benke István* bányamérnök, tiszteleti tagunk kezdeményezésére és irányításával a helyi önkormányzat, az erdészet területi vezetősége és a pálházai perlitbánya végezte el. Avató beszédet mondott *Benke István* és *Hulják Péter*, az Északerdő Zrt. Telkibányai Igazgatóság igazgatója.

A gyönyörű őszi időben végbement ünnepség a közösségi házban fehér asztal mellett zárult.

Benke László

Bányásznapi Rózsaszentmártonban

A faluban – Rózsaszentmártonban – szeptember 4-én ünnepeltük a Bányásznapot. A sok éves hagyománynak megfelelően a Lignitbányászati Emlékházban gyülekeztek az ünnepség résztvevői.

11 órakor felsorakoztunk a zászlók mögött, hogy átvonuljunk az Emlékház udvarára ahol az ünnepség volt. A Himnusz eléneklése után *Koczka István*, a Nyugdíjas Bá-

nyász Szakszervezet titkára köszöntötte az ünneplőket, majd *Végh Máté* nyugalmazott oktatási intézetvezető mondott ünnepi beszédet, aki helybéli születésű, egyike azoknak az első tanulóknak, akik a rózsaszentmártoni vājáriskolában szereztek képesítésüket 1949 és 1951 között.

Ezután szalagkötés következett a bányász zászlóra, majd *Hegyi Istvánné* mondta el az ünnephez illő versét. Az ünnepség ezen része az Emléktáróban koszorúzásokkal és a Bányászhimnusz eléneklésével ért véget.

Ezt követően átvonultunk a Művelődési Házba, ahol tovább folytatódott az ünnepség díszoklevelek és korszok átadásával. *Bóna Róbert* díszes (fényképekkel ellátott) oklevelet adott át a most jubiláló helyi 70 éves vājáriskola első végzettjeinek. Ezután a szakszervezeti vezetők – *Koczka István* és *Oláh István* – okleveleket és egy-egy korszokt adtak át az 55, illetve 60 éve szakszervezeti tagoknak.

Pohárköszöntőt *Bóna Róbert*, a Mátrai Erőmű Zrt. Vissontai Bánya igazgatója mondott.

Most már tényleg csak az ízletes ebéd elfogyasztása és azt követő jóízű beszélgetések voltak hátra, melyekhez jó „háttérrel” biztosítottak az asztalokon lévő finom borok.

Morvai Tibor

Bányász cigaretta, gyufa és papírszalvéta

ID. ŐSZ ÁRPÁD okl. olajmérnök

A múlt század ötvenes éveitől megkezdődött erőltetett iparosítási hullám egyik kiváló „célpontja” lett a bányászat, mint a nehézipar egyik alapja, és az eltökélt munkásember vágyainak netovábbja. Ismerősek a még ma is bőségesen fellelhető duzzadó izomzatú, szikár alakú, szögletes arcélű bányászsobrok, csákánnyal vállukon, kalapáccsal kezükben. Az ilyen embertípust állították követendő példának. Gözerővel fejlesztették a kiszemelt bányavárosokat: Komlót, Oroszlányt, Salgótarját, Tatabányát, Várpalotát stb. Gombamód szaporodtak a bányamunkásoknak otthont adó sorházak és lakótelepek, melyek a mai napig is meghatározzák a városképet. Sok épületen megfigyelhető a bányászok emblémája, emlékeztetve a házak eredeti lakóinak foglalkozására. A szocializmus megbecsült munkásainak természetesen járt az elismerés, az éves megfeszített munka után egy napig ünnepelethették magukat a megrendezett bányásznapiokon.

Hogy egy-egy ilyen rendezvény miről is szólt az '50-es és '60-as években, azt megtudhatjuk a Nógrádi Népújság 1957. augusztus 28-i számából:

„Salgótarjában lesz megrendezve a bányásznapi központi ünnepsége. A nagygyűlés előadója *Biszkú Béla* belügyminiszter lesz. Ide jönnek majd a szénmedence bányászai. Az ünnepségen fogják átadni kiváló munkát végzett bányászainknak a kormánykitüntést, a bányásznapi verseny győzteseinek a megérdemelt jutalmakat. A kereskedelem is a szénecaták hőseit köszönti. Több mint 20 millió forint kereten felüli áru érkezik a bányásznapi. Gondoskodtak a hiánycikkek pótlásáról, és így mosógép, építőanyag, varrógép, bútorok várják majd a vásárlókat. Az idei bányásznapi ismét kapható lesz a **Bányász cigaretta**. Ezenkívül bő választék lesz ételből-italból is a bányászoknak.”

Ahogy a cikk is írja, az étel-ital mellett kielégítették a munkásember másik nagy szükségletét is: a dohányipar a jeles eseményre **Bányász** elnevezésű cigarettát gyártott. Hogy először mikor jelent meg ilyen szívnivaló, arról nincsen pontos információ. Sajnos a korabeli napilapokban nem esett szó ezekről, annak ellenére, hogy újságjaink akkoriban még rendszeresen beszámoltak arról, ha a dohányipar valamilyen újdonsággal állt elő. Az bizonyos, hogy 1956-ban már jelent meg **Bányász cigarett**a, és onnantól kezdve évről évre folytatódott ez a hagyomány. Az ötvenes évekből származnak a 25 szálát tartalmazó, 3 Ft-ért árusított csomagok, melyeken az évszám nincs feltüntetve, így megjelenésük sorrendje is bizonytalan. Az ország legnagyobb és legmodernebb dohánygyára, a lágymányosi készítette az ünnepi csomagokat, alkalmanként 1-20 millió szálás tételben.

Az 1958-as, VIII. Bányásznapi salgótarjáni helyszíne ismét bővelkedett minden földi jóban: „a bányai strandfürdő területén hatalmas pavilont épít a Vendéglátó Vállalat, ahol étel-ital lesz bőven. Emellett borkóstoló, több sörkímérés lesz a vásár területén. Nemcsak sátrak, pavilonok lesznek, hanem lesz bennük áru is bőven. Kétmillió forint értékű bútort, több száz mosógépet, televíziót, hűtőszekrényeket, 195 000 forint értékű üvegáru, 650 000 forint értékű szőnyegáru, 400 000 forint értékben karóra és még emellett különböző textiláru, szövetek, függönyök stb. A kereskedelem igen sok kedves ajándékot készített a bányásznapi. Így például árusítják majd a benzinlámpában lévő kölnis üveget, szénbe épített ébresztőórát, bányászkezeseket. Ezúttal is megjelenik a **bányász cigarett**a, elődeitől lényegesen jobb minőségben, kétféle csoma-

golásban árusítják majd, különösen szép, ízléses fémdobozban. De lesz több ezer **bányász gyufa** is, sőt kínai fényképalbum és dohányzókészlet **bányász**

díszítésekkel. Ezúttal rendezik meg első alkalommal a konzervbemutatót, amely hisszük, nagy sikert arat majd. Áruban, választékban tehát nem lesz hiány, s reméljük, vásárlókban sem.”

A normál, papírcsomagos **Bányász** ebben az évben is 3 Ft volt, míg ugyanez a fent említett különösen szép fémdobozban már 6,50 Ft. Ennyi pénzért, bónuszként a doboz fedelének belső oldala által kínált lehetőségeket kifikásan kihasználták, és a vajúrok számára életmentő óvintézkedéseket sorakoztattak fel rajta: *Villamosberendezést feszültség alatt ne szerelj!* – *Villamosgépek védőföldelését a munka megkezdése előtt vizsgálj meg!* – *Ne kösd át a biztosítót!* – *Az óvrendszabályokat pontosan és lelkiismeretesen tartsd be!*

1960-ban, a 10. rendezvényre megújult az ünnepi cigarett: 25 helyett már csak 20 darabos csomagokat készített a lágymányosi gyár, összesen 10 millió szálát; és a név **Bányász** helyett **Bányász nap** lett. Az ár a kiszérelés csökkenése mellett megmaradt a korábbi 3 Ft. A következő évben a csomagoláson

csak a bányásznapi sorszáma változott 11-re, és az ár is csökkent 2,80 Ft-ra. Érdekes, hogy a csomag hátulján a „10 éves Komló – a szocialista bányaváros” felirat szerepel, ugyanis ebből az alkalomból szintén készült 3 forintos ünnepi cigarett a komlói dolgozók részére.

1962-től 3,20 Ft-ra drágult az ünnepi füstölgés, és annak ellenére, hogy akkor már gyártottak filteres cigarettát Magyarországon, ezek továbbra is füstszűrő nélküliek maradtak, „így óvva” az egész nap szénport beszívó bányászok egészségét...

1963-ból származik az utolsó ismert **Bányász cigarett**a, és bár a megemlékezést továbbra is évről évre megrendezték, az ünneplőknek valószínűleg már be kellett érniük Munkással. [1] [2]

A **bányász gyufát** 40 fil-
lérért adták, és a gyufacímkek
különböző bányász motívu-
mokat és feliratokat tartal-
maztak:

- **ÉLJEN A IX. BÁNYÁSZ-
NAP** (bányászjelvény, bányászlámpa; négy különböző,
zöld, kék, barna és piros színezéssel)
 - **10. BÁNYÁSZNAP 1960. SZEPTEMBER 4.** (bányász-
lámpa vagy bányászjelvény, vagy harsonát fújó bányász-
zenész; sárga, fekete és lila színezéssel; különböző
bányász közösségi házak, kék és sárga színezéssel)
- **JÓ SZERENCSÉT!** (bányász, lámpával, bányászjelvény,
ácsolat; fekete és piros színezéssel)
- **KORSZERŰ BERENDEZÉS – NAGYOBB BIZTON-
SÁG** (különböző mélybeli bányagépek vagy fűrőtorony
mélyszivattyúval; négy különböző, zöld, kék, barna és
piros színezéssel)
- **GYŐR – A GÁZMŰ GÖMBTARTÁLYA** (bordó, sárga,
zöld és kék színezéssel) [1] [3] [4]

Az elfogyasztott bőséges bányásznapi ebéd és a hideg,
habos sör vagy hosszúlépés (kisfröccs, nagyfröccs) után jól
jött a bányász cigarettára való rágyújtás. Az ebéd maradéka-
nak letérléséről gondoskodtak a **bányász szalvéták**, ame-
lyek ugyancsak különböző bányász motívumokat és felirato-
kat tartalmaztak:

- **ÉLJEN A IX. BÁNYÁSZNAP** (fehér papír, hullámos piros
szegély, bányászjelvény, vörös csillag, virágmotívum)
- **Éljen a 10. BÁNYÁSZNAP** (fehér papír, sárga szegély,
bányászjelvény, vörös csillag, sárga színezés)
- **SZKFI 33. BÁNYÁSZNAP** (sárga papír, fekete felirat)
- **KÓOLAJKUTATÓ VÁLLALAT • SZOLNOK** (fehér
papír, bordó felirat és fűrőtorony)
- **KÓOLAJKUTATÓ VÁLLALAT • SZOLNOK** (fehér
papír, fekete fűrőtoronyos kőralakú vállalati embléma)
- **KV. GEOFIZIKAI ÜZEM • SZOLNOK • „ÉLÜZEM”**
(fehér papír, piros felirat és fűrőtoronyos kőralakú embléma)
- **KÓOLAJKUTATÓ VÁLLALAT • SZOLNOK • KV
Training Center** (fehér papír, bordó felirat és fűrőtorony)

- **MOL** (fehér papír, vállalati embléma)
- **MOL Jó étvágyat!** (fehér papír, piros felirat, vállalati emb-
léma)
- **MOL Hotels** (fehér vagy mélyzöld papír, fekete felirat, vál-
latali embléma)
- **BÁNYAFELÜGYELET** (fehér papír, arany felirat és fel-
ügyeleti embléma)
- **50 ÉVES AZ ALGYŐI TERMELÉS • JÓ SZERENCSÉT!**
- **2015** (fehér papír, fekete felirat, bányászjelvény, kará-
csonyfa és nyomásmérő)
- **KI MIT GYŰJT? • DOROG** (fehér papír, fekete felirattal,
ábrával és a gyűjtőklub emblémájával)
 - **BÁNYÁSZ: NAGYBÁNYA XVIII. SZD. CÍMERÉ-
BEN**
 - **BÁNYAMÉRNÖK XIX. SZD. ELSŐ FELE**
 - **XIX. SZD. MÁSODIK FELE, DOROG**
 - **A FREIBERGI-TIPUSÚ RUHA 1870-1945 [3] [4]**

Természetesen a fentiekén kívül még találkozhatunk a
dohányzás kiegészítéseként bányász asztali cigaretta- és
gyufatartóval, bányász hamutartóval (porcelán, üveg, fém,
bőr), öngyújtóval és zseb-cigarettatartóval. Azonban ezek
felkutatása nagyon nehéz, ugyanis zömében magánszemé-
lyeknél családi emlékként vannak vagy olyan magángyűjte-
ményekben, amelyekről nem tudunk.

Tudom, hogy ez az összeállítás nem teljes, de nem is
lehet az. Legyen ez a kis rövid cikk felhívás a magyar bányá-
szokhoz, hogy még mielőtt végképp eltűnik szeretett szak-
mánk, mentsünk meg minden olyan tárgyi emléket, amely a
bányászathoz kötődik. Gyűjtsük össze és adjuk át – bár-
mennyire is kötődünk hozzá – valamelyik magángyűjtőnek,
gyűjtőhelynek, múzeumnak, ahol gondoskodnak megőrzésé-
ről, bemutatásáról.

FORRÁS

- [1] Bányásznapi cigaretta. Dohánymúzeum, 2017. október 30.
- [2] www.vatera.hu
- [3] Ki mit gyűjt? – Dorog
- [4] Cikkíró magángyűjteménye

Megérkezett Lengyelországba az első Cheniere LNG-szállítmány

A lengyel állami földgázvállalat, a PGNiG bejelentette,
hogy július 26-án megérkezett a lengyel Świnoujście LNG-
terminálhoz az első, a Cheniere-rel – francia-amerikai társa-
ság, a világ egyik legnagyobb LNG-kereskedője – kötött
hosszú távú szerződés keretében vásárolt LNG-szállítmány.
A 2018 novemberében megkötött hosszú távú szerződés
alapján a PGNiG visszagázosított értéken 39 milliárd m³
LNG-t kaphat egy 24 éves időtáv alatt.

Piotr Woźniak, a PGNiG elnöke úgy nyilatkozott, hogy
a vállalat portfóliójában szereplő hosszú távú szerződések
évi 9 milliárd m³ földgázzal látják majd el az országot, ami
több mint amit az ország Oroszországból importál. A ter-
minálhoz érkező Oak Spirit LNG-tanker 165 000 m³
LNG-t szállított, ami visszagázosított értéken 95 millió m³

földgáz. A terminál üzembe helyezése óta ez volt a 65.
LNG-szállítmány, ami Lengyelországba érkezett.
(*Ingworldnews.com, 2019. július 26.*)

A BRUA-vezeték csaknem fele elkészült

A román földgázhálózatot működtető Transgaz folytat-
ja a BRUA-vezeték építését, eddig a csőrendszer 215 km-
es szakaszán végeztek a munkálatokkal. A 11 megye terü-
letén zajló munkálatok összköltsége 560 millió euró, a
vezeték teljes hossza Románia területén 550 km lesz.
Magyarország irányába első ütemben évente 1,5 Mrd m³,
második ütemben 4,4 Mrd m³ földgázt tudnak majd továb-
bítani a BRUA-vezetéken. A 215 km csővezeték mellett
eddig három kompresszorállomás is megépült.
(*Adevarul, 2019. július 18.*)

Kőrösi Tamás